

pa sankcije, če komora ali odbor ne izvršita odloka vrhovnega sodišča. Ta konflikt, ki se je v bivši Avstriji dejanski pojavil, rešuje zadnji avstrijski osnutek na ta način, da sme predsednik višjega deželnega sodišča, če odbor tekom 14 dni ne izvrši vpisa, zapriseči kandidata in sam izvršiti predpisane prijave in oglase, na kar sme kandidat seveda izvrševati odvetniško prakso. Zdi se mi, da bi bilo praktično prevzeti to določbo v novi odvetniški zakon.

(Konec prih.)

Iz pravosodne prakse.

A. Civilno pravo.

a) Dokler mu živi prejšnji bračni (zakonski) drug, ne more katoliški vernik skleniti v tozemstvu veljavnega novega braka (zakona), najsi je inozemec in najsi mu je bil prejšnji, v tozemstvu po rimsko - katoliškem obredu sklenjeni brak v inozemstvu razvezan. (§§ 34, 36, 62, 67, 94, 111, 115, 119 o. d. z.)

(Odločba od 19. aprila 1921, Rv 72/21, ki se ž njo potrjata sodbi deželnega sodišča v Ljubljani od 16. junija 1920, Cg I 125/20-4 in viš. dež. sodišča v Ljubljani od 4. decembra 1920, Bc 95/20-4.)

Katoličanka A se je poročila leta 1914. v Ljubljani po rimsko-katoliškem obredu z B, ki je bil evangelsko-avgsburške veroizpovedi, a kot Alzačan takrat nemški državljan, vsled česar je A postala nemška državljanica. Ta brak je l. 1917 deželno sodišče v Strassburgu razvezalo. Vsled versaillske mirovne pogodbe je pripadla Alzacija francoski državi in je A dobila od vladnega komisarja v Strassburgu spričevalo o ženični sposobnosti. Ker je rimskokatoliški župnik ni hotel poročiti z našim, katoliškim državljanom C, je sklenila l. 1919 s C civilni brak na ljubljanskem magistratu.

Na inicijativo knezoškofijskega ordinarijata se je uradoma uvedlo sodno postopanje glede veljavnosti civilnega braka.

Stolsedmorice, odd. B, je potrdil enako se glaseča sodbena izreka spodnjih stopenj iz nastopnih razlogov:

Prizivno sodišče potrja prvosodno sodbo, izrekajočo neveljavnost med A in C sklenjenega braka, in utemeljuje svoj izrek v eno roko z bračnim zadržkom katoličanstva v zmislu dvornih dekretov od 26. avgusta 1814 zb. pr. z. št. 1099 in od 17. julija 1835 zb. pr. z. št. 61, v drugo roko z nadaljnjim bračnim zadržkom prešuštva v zmislu § 119 odz.

Sodbo prizivnega sodišča pobijata tako branitelj bračne vezi, kakor imenovani stranki.

Toda je prizivna razsoja pravilna, dasi njena obrazložitev ne ustreza povsem zakonu.

Pritrditi je sicer revizijama, da po prizivnosodnih lastnih ugotovitvah in po stvarnem položaju, razvidnem iz spisov, bračni zadržek zaradi prešuštva ni podan. Sklicevanje priz. sodišča na določbo § 119 o. d. z. ni umestno, ker se ta določba tiče razvezanih brakov nekatoliških krščanskih vernikov (§ 115 o. d. z.). Vpoštevana je namreč le zakonska določba o prešuštvu po § 67 o. d. z. Ta bračni zadržek je javnopravnega značaja in je po § 94 o. d. z. ob njegovem obstoju uradoma preizkusiti veljavnost braka. Imenovana določba pravi, da brak med osebama, ki sta vklube doprinesli prešuštvo, ne velja, da pa mora prešuštvo biti dokazano pred sklenjenim brakom. Po tej določbi tedaj ne zadošča, da je že pred sklepom braka bil podan dokaz o dejstvu prešuštva vobče, nego treba, da je že tedaj bilo dokazano prešuštvo baš z ono določno osebo, s katero naj se sklene drugi brak. Prizivno sodišče pa samo ugotavlja in se njegove ugotovitve strinjajo s spisi, da je ob razvezi braka po deželnem sodišču v Strassburgu s sodbo od 20. decembra 1917 dognalo in v navedeni sodbi ugotovljeno bilo zgolj prešuštvo na strani A. Vsi daljnji podatki, iz kateri sklepa prizivno sodišče, da se je prešuštvo A zgodilo baš s C, nudijo za dokaz takega prešuštva pač gradivo, ni jih pa istovetiti z izrekom pristojnega oblastva o dognanem dokazu, kakršen izrek zahteva zakon. Priznanje na župnem uradu, ki se nanje še sklicuje prizivna sodba, da je vrh tega sklenjenemu braku sledilo. Zategadelj pa, še uvažujé predpis § 99 o. d. z., po ka-

terem je domneva vedno za veljavnost braka in mora biti bračni zadržek, da učinkuje kot razlog za razveljavo braka, popolnoma dokazan, zakonskih potrebnost za bračni zadržek po § 67 o. d. z. ni moči šteti za podane in je nasprotno mnenje prizivnega sodišča pravno pomotno.

Pravilen pa je izrek prizivnega sodišča, kolikor vidi v ugotovljenem, s spisi skladnem in nespornem dejstvu, da je pred predmetnim brakom, čigar neveljavnost je v razsoji, bila A pripadajoča ves čas katoliškemu veroizpovedanju, dne 2. maja 1914 po rimskokatoliškem obredu poročena z B, ki še živi, bračni zadržek javnopravnega značaja, kateri povzroča neveljavnost drugega braka. Ni sicer pravilna prizivnosodna označba tega bračnega zadržka kot zadržka katoličanstva, ki sta ga uvedla dvorna dekreta od 26. avgusta 1814 zb. pr. z. št. 1099 in od 17. julija 1835 zb. pr. z. št. 61. Ta dvorna dekreta se nanašata le na prejšnji brak nekatoliških krščanskih vernikov; ako se tak brak glede vezi razveže, sme razvezani nekatoliški del ob življenju nasprotnega dela skleniti brak le z nekatoliško osebo. V navzočem primeru pa prejšnji brak baš ni bil brak med dvema nekatoliškima osebama, marveč je bil ženski del katoliškega veroizpovedanja in je bil brak tudi sklenjen po rimskokatoliškem ritu. Pravilno je ob navzočem primeru uporabljati zakonski predpis o zadržku bračne vezi po § 62 o. d. z., slovom katerega sme biti mož hkrati oženjen le z eno ženo in žena omožena le z enim možem v zvezi s § 111 o. d. z., slovom katerega se more vez veljavnega braka razdreti samo s smrtjo enega bračnega družeta, tudi če je le eden del ob času sklenjenega braka katoliške vere. Toda ker je tudi ta bračni zadržek javnopravnega značaja in povzroča neveljavnost braka, sklenjenega navzlic zadržku, je gola nepravilnost prizivnosodne označbe zadržka brez vpliva na sodbeni izrek.

Revizija strank se sicer sklicuje na sodbo deželnega sodišča v Strassburgu od 28. junija 1917, s katero da se je brak med B in A razvezal; čim da je pristojno inozemsko sodišče pravnomočno razvezalo brak, ne obstoja več zadevni bračni zadržek za drugoimenovano, ki je bila do nove poroke nemška državljanica. Toda brak med tedanjjo tozemsko A in inozemcem B je bil po rimsko-katoliškem obredu sklenjen v Ljub-

ljani v območju obč. drž. zakonika. Posledice bračne pogodbe je torej po § 36 o. d. z. presoati tozemskim sodiščem zgolj po obč. drž. zakoniku. Tega pravnega položaja ne izpreminja omejena sodba deželnega sodišča v Strassburgu, izrekajoča razvezo tega braka. Pravnokreposti v zmislu procesualnih predpisov tej sodbi za območje naših zakonov ni priznati z ozirom na §§ 79, 80, 81 št. 3 izvrš. r., ki odreka rabsodilu vnanjega oblastva izvršljivost, ako se tiče izvršilni naslov osebnega stana našega državljanin in ga je izvršiti zoper njega. V materijelnopravnem pogledu pa ta sodba ne more imeti moči, da bi izpreminjala zakon, ki je iz javnopravnih ozirov prisilno obvezen in odtegnen dispoziciji strank. V tem pogledu tudi § 34 o. d. z. ne daje A kot tuji državljanici kakih izjemnih pravic, ker uravnava ta § zgolj osebno zmožnost tujcev za pravna opravila, tu pa ne gre za tako zmožnost A, izviraajočo iz njene osebne kakovosti, marveč za dejstvo obstoječe bračne vezi. Revizijama potemtakem ni bilo ugoditi. **Ur.**

b) Ali je razdružitev lastninske skupnosti po § 830 o. d. z. z dražbo skupne stvari nedopustna radi škode, ki bi iz tega nastala za drugega solastnika, ali pa radi sedanjih valutnih razmer.

Okrožno sodišče v Celju je s sodbo od 23. decembra 1920 Cg I 183/20/8 začasno zavrnilo tožbeni zahtevek, da mora toženka priznati, da se skupnost lastnine, obstoječa med tožečo in toženo stranko glede posestev (v dveh zemljiškoknjižnih vložkih) razdere v zmislu § 830 o. d. z. potom javne dražbe.

Razlogi.

Glasom cenilnega zapisnika imajo zemljiške parcele (travniki in njive) predmetnega posestva površino 210 a, 63 m². V zvezi s poslopji tvorita obe zemljišči gospodarsko enoto, na kateri se lahko preživi ena rodbina s poljedelstvom.

Razdružitev skupnosti solastnik glasom § 830 o. d. z. ne sme zahtevati ob neugodnem času, ali v škodo ostalih solastnikov, ampak mora biti v takem slučaju tudi zadovoljen s primernim odlogom prodaje.

Na podlagi izpovedbe toženke kot stranke je sodni dvor glede premoženjskih in gospodarskih razmer toženke ugotovil, da toženka drugega premoženja nima, kakor 6/8 predmetnega posestva, da dobiva od svojega očeta, ki je že 75 let star in ki poseduje na Kranjskem neko malo posestvo, le malenkostno pomoč in da se toraj toženka živi izključno le od predmetnega posestva in sicer na ta način, da redi svinje, 1 kravo in 1 konja in da ima dva gospoda za najemnika.

Sodno znano pa je, da so valutne razmere v sedanjem času silno spremenljive, da je vrednost denarja nekaj zelo nestalnega in negotovega in da je premoženje najbolj varno naloženo v nepremičninah.

Sodno znano je dalje, da je vrednost zemljišč zelo poskočila v razmerju h gotovemu denarju, tako da je zelo verjetno, da bi se dobilo za predmetno posestvo, ki je bilo dne 19. 12. 1918 sodno cenjeno na 49.830 K 25 v, pri dražbi gotovo najmanj 200.000 K ali pa še več.

Že iz tega se vidi nestalnost denarne vrednosti, kajti če bi se bilo posestvo takoj že leta 1918 prodalo, bi se na noben način ne doseglo tako visokega izkupila; obe stranki bi bili sedaj torej očitno oškodovani, ako bi ne bili dotično izkupilo takoj zopet vtaknili v kako drugo nepremičnino, kar pa ni vsakokrat lahko mogoče, ampak dostikrat odvisno le od dobre prilike.

Jasno pa je tudi, da bi se toženka, ki ne razpolaga z gotovimi sredstvi, pri tako visokih cenah ne mogla uspešno udeležiti dražbe in da bi toraj prišla ob svoje zemljiške deleže, katere bi morala zamenjati za gotovi denar, ki pa ima, kakor zgoraj navedeno, le dvomljivo in nestalno vrednost, in kateri njej in njeni rodbini ne bi mogel nuditi tako sigurne eksistence, kakor zemljišče, na katerem že delj časa urejeno gospodarsko življenje lahko teče v starem tiru naprej.

Ker je toženka do 6/8, torej pretežni del solastnica zemljišča in ker sedaj dejansko na tem zemljišču in od njega živi, kakor je že poprej s svojim rajnim soprogom živela veliko let, bi toraj ona veliko večjo škodo trpela, ako bi morala posestvo sedaj zapustiti, kakor tožiteljici, ki imata vsaka samo eno

osminko tega zemljišča in ki ne živita na tem posestvu in od njega, ampak imata očitvidno druge zadostne vire dohodkov za svoje preživljenje.

Da ostane toženka, dokler trajajo sedanje nestalne gospodarske razmere, na posestvu, je toraj za toženko naravnost eksistenčno vprašanje, zato se mora reči, da sta stavili tožiteljici svoj zahtevek na razdružitev skupnosti sedaj ob neugodnem času in v očitvidno škodo toženke; veliko primerov iz vsakdanjega življenja in iz sodne prakse kaže, da se v vojnem in povojnem času skoraj vsak prodajalec zemljišč čez nekaj časa kesa, da je prodal.

Pritrditi je toraj toženki, da se razdružitev skupnosti za enkrat še odloži.

Višje dež. sodišče v Ljubljani je s sodbo od 26. 2. 1921 Bc II 9/21/4 ugodilo prizivu tožeče stranke in tožbenemu zahtevku.

Razlogi.

Tožiteljici sta vknjiženi kot lastnici na predmetnih zemljiščih, vsaka do 1/8, toženka pa do 6/8. To ni prerekano. Ugotovljeno pa je tudi in se ne izpodbija, da se navedeno posestvo, ki tvori gospodarsko enoto, ne da deliti v naravi med solastnike, da se toraj utegne izvršiti delitev zgol potom sodne dražbe temeljem § 843 o. d. z. V zmislu te zakonite določbe in po § 830 o. d. z. stavljenemu tožbenemu zahtevku ugovarja toženka, da se uveljavlja ob neugodnem času in njej v škodo. Trdi namreč, da živi s svojo nedoletno hčerko R. na tem posestvu in od njegovih dohodkov, od dohodkov, ki jih daje živina, vrt in polje. Če bi prišlo do prodaje, bi morala vse drago kupiti, izgubila bi ves hasek, ki ga uživa sedaj od posestva, vrh tega bi prišla ob stanovanje in rodbina bi bila takorekoč brez strehe. Vsled izvanrednih razmer, nastalih po vojni, bi za preživljanje in stanovanje ne zadostovala vsa kupnina, kolikor bi jo pripadlo nanjo, toraj bi bila že iz tega razloga zanjo s prodajo povzročena ogromna škoda. Dalje pa v sedanjem času sploh ni čas za take prodaje, ko je vsakdo vesel, če ima svoje imetje naloženo v nepremičnem posestvu. Vojna traja dalje, trdi to-

ženka, vsaj kar se tiče gospodarskih razmer. Tudi iz tega razloga bi bila prodaja izvršena ob neugodnem času, zanjo škodljiva, uničujoča.

Toda pritrđiti je nazorom, izrečenim v prizivu, in pritrđiti, da prva sodba ni vzdržljiva. Izhajati je od zakonite določbe (§ 830 o. d. z.), da ima redovito vsak deležnik (solastnik) pravico do razrušitve skupnosti. Ta pravica je ukinjena le pod dvema pogojeva, namreč da se razrušitev ne zahteva ob neugodnem času in ne na očitvidno škodo ostalih, razrušitvi nasprotujočih solastnikov. Pod temi pogoji bi bila dopustna razmeram primerna odložitev razrušenja, a teh pogojev tukaj ni.

Zatrjevane nestalne valutarne in gospodarske razmere, nastale po vojni, trajale bodo sigurno še dalje; gotovo je vsaj to, da ni moči niti približno vedeti ali kakorkoli ugotoviti, kdaj bodo prenehale. Zato pa bi bilo krivično, ako bi morali tožiteljici čakati na čas, ki danes niti določljiv ni, čas, ki ga je toraj smatrati za nedoglednega. Razdruževanje se pod navedeno pretvezo pač ne more v enomer in za nedogleden čas odlagati v oćigled določbi § 830 o. d. z., po kateri mora solastnik, ki zahteva razdruženje, trpeti le okolnostim primeren odlog, ki se mu ni moči izogniti.

Dalje pa je v prvi sodbi ugotovljeno in ni sporno, da so zemljiška posestva pridobila visoko vednost. Tega povišanja pa bo deležna tudi toženka enako tožiteljicam, ker je vsak solastnik deležen vrednosti, ki jo ima celo posestvo. V tem oziru pa je ravno sodna prodaja najbolj pripraven in pravičen način razdelitve. Vrednost celote pride do polne veljave tembolj, ker je dana vsem solastnikom prilika, da se dražbe udeleže in s tem varujejo svoje koristi. Ni toraj govoriti o neodvratni škodi za toženko, tem manj ker ona niti trdila ni, da se ne bi mogla uspešno udeležiti dražbe in s tem odvrniti morebitno škodo, ki bi jo imela morda z izgubo posestva.

K temu pride, da gmotne razmere tožiteljic pri rešitvi pravnega vprašanja niso prav nič upoštevne, kakor ne okolnosti, da bi toženka utegnila boljše in ugodneje živeti na posestvu kakor pa od ekvivalenta šestih osmink, kajti sedanje razmere utegnajo, kakor rečeno, trajati še več let in bi se ve-

dno odlaganje malone približalo trajnosti, kar nasprótuje določbi § 832 o. d. z. V bistvu se znači po toženki uveljavljena škoda kot izguba, ki povrh ni nadomestljiva.

Glede na to in ker ste bili tožiteljci pogodbeno obvezani za nadaljevanje skupnosti le do 1. 1. 1920, je smatrati prizivni frazlog pomotne pravne presoje za podan in ugoditi je bilo s tožbo uveljavljenemu zahtevku za razdružitev skupnosti, ne da bi bilo treba baviti se z ostalimi razlogi.

Kr. stol sedmorice, odd. B v Zagrebu je vsled toženkine revizije s sodbo od 26. 4. 1921 Rv 121/21/1 odločil, da se reviziji ne ugodi.

Razlogi.

V glavnem izpodbija tožena stranka prizivno sodbo radi nepravilne pravne presoje, ki jo vidi v tem, da se je ugodilo tožbenemu zahtevku na delitev med strankama skupnih nepremičnin, dasi je zahteva stavljena ob neugodnem času in na škodo toženke, pri tem da je prizivno sodišče stalo na pogrešnem stališču, da se sedanje negotove gospodarske razmere morejo zavleči na nedogleden čas ter povzročiti, ako bi se radi njih ne smelo ugoditi delitvenemu zahtevku, da bi bila solastnina obremenjena trajno; tudi da je napačno naziranje prizivne sodbe, da so nepremičnine sedaj več vredne nego pred vojno, in da je prezrla, da se toženka ne more uspešno udeležiti dražbe, kakor tudi, da pomenja nadaljnje bivanje na spornih nepremičninah eksistenčno vprašanje za toženko; slednjič da prizivna sodba napačno tolmači dogovor med strankama, ki da je prepuščal toženki vodstvo gospodarstva do 1. januarja 1920, ni se pa tikal pravic gléde lastnine same.

Gotovo je priznati, da so še tudi danes prometne razmere na gospodarskem polju nestalne in ne nudijo one gotovosti pri odločevanju o načinu naložitve denarnih vrednosti kakor v času pred svetovno vojno in tudi je res, da so dohodki iz zemljišč danes v obče razmeroma višji od onih naloženega denarja, vsled česar je razumljivo, da bi toženi stranki bilo bolj ugodno, da ostane še nadalje lastnica svojih nepremičninskih deležev. Vendar ta okolnost sama ne more še tvoriti zadržka delitvi,

kakor ga ima v mislih § 830 o. d. z., kajti v kljub temu ni smatrati, da je zahteva na delitev stavljena v neugodnem času ali v škodo toženke.

Da delitve ni zahtevati na škodo solastnikov, je pač razumeti tako, da razrušitev skupnosti ne sme biti zahtevana v takih okolščinah, ko bi bila v škodo nasprotniku — solastniku kot takemu — to je v njegovem razmerju do nepremičnin, odnosno v razmerju s solastniki. Ne gre pa za škodo, ki bi ga zadela sploh v drugem njegovem položaju in ki jo že po svojih posledicah prinese razrušitev sama po sebi in naj bi se zahtevala kadarkoli. In le za take posledice gre tukaj glede tožene stranke. Njeni dohodki so sedaj iz nepremičnin, tudi bode morala eventualno pustiti stanovanje i. t. d. Toda to so vse stvari, ki bodo združene z delitvijo tudi kasneje in zadevajo le osebne razmere toženke, kakor bi zadele vsako drugo solastnico v istem položaju, vsled česar ne morejo priti v poštev kakor povod za odložitev razrušitve skupnosti.

Kar se tiče pa neugodnega časa, je opomniti, da so sedaj cene nepremičninam res visoke, največ radi padle denarne vrednosti. Prav radi tega je pa pričakovati razmeroma visokega izkupila za toženkine predmetne nepremičninske deleže, katere ona lahko porabi za nakup drugih nepremičnin, katerih vrednost bode odgovarjala vrednosti njenih dosedanjih deležev, in pride na ta način do drugega istovrstnega premoženja in do istih dohodkov, kakor jih je imela dosedaj. Da se vrednost, odnosno cena za nepremičnine mogoče še poviša, ni izključeno. Da bi se pa radi tega morala odložiti razrušitev, ne gre, ker bi isti razlog mogel biti uveljavljen brez meje, kar prizivna sodba pravilno opaža.

Ni torej moči trditi, da bi prizivna sodba ne bila pravilno uporabila določbe § 830 o. d. z., vsled česar ni podan revizijski razlog po § 503 št. 4 c. pr. r.

Brez vsakega pomena za razsojo stvari je, ako se prizivna sodba ni ozirala na izpovedbo toženke glede njenih imovinskih razmer, naj si bi tudi iz iste eventualno izhajalo, da bi se dražbe s svojimi sredstvi ne mogla udeležiti, ker je to za vprašanje dopustnosti razrušitve skupnosti brez važnosti. Torej

tudi navedba prizivne sodbe, da toženka tega niti trdila ni, ne more tvoriti podlage revizijskemu razlogu po § 503 št. 3 c. pr. r., in to tem manj, ker toženka tega tudi v resnici izrecno ni trdila.

Revizija je torej neutemeljena in ji ni bilo moči ugoditi.

Dr. Juro Hrašovec.

c) Izključna podsodnost okrajnega sodišča ni podana, ako tožba ne uveljavlja odškodnine zgol iz kršenja najemne pogodbe, marveč tudi iz drugega naslova. (§ 49 št. 5 i. n.; §§ 1109 in sl. o. d. z.)

(Odločba od 5. maja 1920, Ut 43/20-1, s katero se je razveljavil sklep višj. dež. sodišča v Ljubljani od 26. marca 1920. Bc I 9/20—1, ki je bil sodbo okrožn. sod. v Novem mestu od 8. januarja 1920 Cg I 1/19—18 razveljavil kot nično.)

Toženec je imel v najem tožiteljičin hlev. Dne 6. decembra 1918 je pogorel hlev, zraven je pogorela še druga tožiteljičina last. Tožiteljica zahteva povračilo škode 9638 K in trdi, da je požar povzročil toženec po svojem hlapcu, ki da ga je bil poslal v hlev z razbito svetilko, napolnjeno z bencinom, ta svetilka da je v hlevu eksplodirala. Toženec da je torej ravnal proti predpisom glede uporabe razstrelilnih snovi. — Toženec ugovarja, da ni kriv, kajti da je bila svetilka solidna in napolnjena samo s petrolejem; požar da je nastal le slučajno ali pa iz hlapčeve neprevidnosti.

Prvo sodišče je ugotovilo krivdo toženčevega hlapca v tem, da je v hlevu zaspal in ni pazil ali na gorečo svetilko ali pa na cigareto, ki jo je kot strasten kadilec — kakor sam pravi — morda v hlevu kadil, predno je zaspal. Za hlapčevo krivdo da je odgovoren toženi gospodar po analogiji § 1111 o. d. z., ki določa, da odgovarja najemnik za lastno pa tudi za vsako poškodovanje najemnega predmeta po podnajemniku.

Prizivno sodišče je to sodbo s prejšnjim postopanjem vred kot nično razveljavilo in tožbo zavrnilo rekoč, da gre za odškodninski zahtevek iz najemne pogodbe, da take tožbe spadajo ne glede na vrednost spornega predmeta izključ-

no pred okr. sodišča (§ 49 št. 5 j. n.) in ne pred zborna sodišča (§ 104 j. n.) ter da je tako nepristojnost uradoma vpoštevati (§ 43 j. n. in § 240 c. pr. r.).

Na podlagi revizijskega rekurza je v r h o v n o s o d i š č e razveljavilo ta sklep.

R a z l o g i.

Tožiteljica sicer res navaja v tožbi, kakor to poudarja pobijani sklep, da ji je toženec dolžan povrniti toženo odškodnino za vsled požara dne 6. decembra 1918 uničeno imovino iz naslova najemne pogodbe. Toda stikoma nadaljuje, da ji je toženo povračilo dolžan i radi tega, ker je ravnal proti zakonitim predpisom glede porabe in hrambe razstreljivih snovi.

Slednja njena navedba se nanaša na rozloženo dejansko okolnost, da je toženec poslal hlapca v najeti hlev s svetilko, napolnjeno z bencinom, dasi je vedel, da le-ta lahko eksplodira, kar se je tudi zgodilo, vsled česar je baš nastal požar, ki je uničil hlev, kaščo in ondu spravljene premičnine in povzročil toženo škodo.

Na ustni razpravi je tožiteljica skladno s pripravljanim spisom nadalje navajala, da je toženec ravnal zoper zakon o razstrelilnih snoveh od 27. maja 1885, drž. zak. št. 134, ker je posedoval in uporabljal pri svojem gospodarstvu bencin, pa da je ne glede na to odgovoren za predmetno škodo tudi v zmišlu §§ 449, 451 kz., ker je dal hlapcu svetilko, na kateri so bile šipe pobite. Trdila je slednjič še, da je bil hlapec strasten kadilec, toženec pa, dasi je to vedel, da ga vendar ni na večer požara niti trenotek prišel nadzirat v hlev. Pristavila je mnenje, da obstoji toženčeva odgovornost ne le po določbah §§ 1297, 1313a, 1313 o. d. z., marveč tudi §§ 1090, 1111 o. d. z.

Te tožiteljčine navedbe kažejo jasno, da svoje odškodninske zahteve ne uveljavlja zgol iz naslova kršene najemne pogodbe, marveč tudi docela neodvisno od pogodbenega razmerja, to je iz toženčevega delikta.

Isto razodeva nedvomno tudi obseg vtoževanega povračila. Najemna pogodba se je nesporno nanašala zgol na rabo hleva. Iz najemne pogodbe je tedaj škoda nastala le toliko,

kolikor toženec ne more vrniti tega v najem vzetega hleva v zmislu §§ 1109 odz. in sl. Tožba pa meri ne le na povračilo te škode, marveč tudi na škode radi pogorele kašče in premičnin, kar oboje ni bilo predmet najema, meri torej z enotnim, neločenim zahtevkom na povračilo vse po požaru nastale škode, pri čemer zahtevana odškodnina za predmete izven najemnega razmerja presega odškodnino za sam najemni predmet.

Ker se pa potemtakem tožbeni zahtevek ne opira le na najemno pogodbo in ker na drugi strani spričo enotnosti dogodka, ki tožiteljica iz njega izvaja svoj zahtevek ni moči zabraniti tožiteljici enotne tožbe, najsi tudi utemeljuje svoj zahtevek z dvojnega pravnega stališča, pogoj za izključno podotnost okrajnega sodišča v zmislu § 49 št. 5 j. n. ni podan.

d) Kdaj spada zavarovalna polica v zapuščino? (§ 812 o. d. z.; §§ 97, 104 izvensp. post.; § 133 zak. od 23. decembra 1917, št. 501 d. z.)

(Odl. od 5. maja 1920, Ut 44/20-1, ki se z njo spreminja sklep dež. sod. v Ljubljani od 4. marca 1920, R III 44/20—1 in vzpostavlja zopet v moč sklep okr. sod. v Ljubljani od 28. jun. 1920, A I 1086/19—16.)

Razlogi stola sedmorice, odd. B:

Prvi sodnik je ustrežajoč predlogu zapustnikove vdove in oporočne dedinje Marije M. izločil iz zapuščine Valentina M. njegovo polico o zavarovanju življenja, glasečo se na prinosnika, češ, slovom navedeb zaslišanih pojasnilnikov ta polica ob smrti zapustnika ni bila v njegovi posesti, marveč v posesti zapustnikove vdove, kateri jo je bil zapustnik izročil na dan proke. Hkratu je prvi sodnik izrekel, da se bo po pravnokreposti tega sklepa imenovana polica izročila predlagateljici.

Vsled rekurza zapustnikove upnice Neže M. je rekurzno sodišče prvosodni sklep izpremenilo in zavrnilo predlog Marije M., da se ji zadevna polica kot njena lastnina izroči, to pa zlasti zato, ker iz lastne izjave vdove ni posneti, ali ji je

zapustnik izročil polico v svrhu razpolaganja ž njo ali le v hrambo, in da je zapustnikova vdova sama prinesla polico sodnemu komisarju v hrambo navzlic temu, da se je bila na predlog Neže M. dovolila ločitev zapuščine po § 812 o. d. z.; potemtakem da ni izven dvoma, da je bila dedinja na dan zapustnikove smrti res v posesti zadevne police, vsled česar je v zmislu § 97 zap. pat. ni izločiti iz zapuščine.

Zoper ta sklep podani revizijski rekurz zapustnikove vdove je v bistvu upravičen. Ni mu sicer pritrđiti, kolikor odreka Neži M. kot zapušćinski upnici sploh pravico rekurza zoper prvosodni sklep; z ozirom na okolnost, da se je na njen predlog dovolila po zmislu § 812 odz. ločitev zapuščine od imovine dedinje, ji gre vsekakor pravica, da v okviru zakona varuje obseg zapuščine. Soglašati pa je z revizijskim rekurzom v tem pogledu, da predmetna polica oziroma terjatev iz nje v zapuščino ne spada.

Po tretjem odstavku § 133 zakona z dne 23. decembra 1917 št. 501, d. z. o zavarovalni pogodbi je v primerih zavarovanja glavnice za slućaj smrti v prid imetniku ali prinosniku privzeti zavarovano svoto v zavarovateljevo zapuščino le tedaj, kadar zavarovatelj ni razpolagal z zahtevo med živimi ali za primer smrti.

Da je zapustnik svoji ženi Mariji M. na dan poroke izročil polico, tej prvosodni ugotovitvi se je bilo pridružio tudi rekurzno sodišće. V tej izročitvi pa je ravno videti v cit. § 133 v misel vzeto razpolaganje z zavarovano svoto med živimi. Da je zapustnik, izroćujoć polico, imel namen, razpolagati z zavarovano polico v prid ženi, o tem je tem manj povoda za dvom, ker govori za to tudi zapustnikova oporoka, s katero je določil, da imenuje za dedića svojo ženo Marijo M. in izjavil, da je njeno vse kakor denar, vrednostni papirji in druge premićnine. Kolikor opira rekurzno sodišće nasprotno mnenje z uvaženjem, da je vdova navzlic dovoljeni separatio bonorum prinesla zadevno polico sodnemu komisarju, je to v protislovju s spisi, slovom katerih je Marija M. izročila polico sodnemu komisarju že 8. novembra 1919, doćim se je dovolila separatio bonorum šele 23. novembra 1919.

Ko ob tem stvarnem in pravnem položaju po zmislu § 104 zap. pat. predmetne zavarovalnine — nekvarno določbam o dednih pristojbinah — ni prevzeti v zapuščino, se tudi s separatio bonorum združena sodna hramba ne more raztezati nanjo; zato je utemeljen predlog vdove na izročitev zadevne police potrebne za legitimacijo upravičenca napram zavarovalnici. Ur.

e) Določba družabne pogodbe, da sme družabnika zastopati v zadevah družbe z o. z. samo sodružabnik, nasprotuje zakonu.

(§§ 39, 4 zak. od 6. marca 1906 št. 58 d. z.)

(Odl. od 18. maja 1920, Ut 85/-1, ki se ž njo potrja sklep višjega dež. sodišča v Ljubljani od 31. marca 1920, R I 27/20-1, s kojim se je izpremenil sklep dež. sod. v Ljubljani od 17. januarja 1920, Firm. 1833 Rg C I 49/10.)

Neka družba z o. z. je v družabni pogodbi določila, da sme družabnik v družabnih stvareh biti zastopan le po sodružabnikih.

Prvo sodišče je dovolilo vpis družbe v trgovski register.

Vsled rekurza finančne prokurature je višje deželno sodišče prvemu sodišču naročilo, da pozove družbo, da spravi omenjeno določbo v sklad z zakonom o družbah z o. z. V razlogih je navedlo, da taka določba krši zakon o družbah z o. z. v nujnem predpisu 3. odst. § 39. Le ta dovoljuje, da se pravica glasovanja izvršuje po pooblaščencu, a ne dodaja nobene omejitve. Zakon ščiti družbe z o. z. pred nepotrebnimi vplivi in posegi v poslovanje od druge strani, pa bi bil gotovo dodal tako omejitev, da jo je hotel dopustiti. Kategoričnemu predpisu 2. odst. § 39, da mora vsak družabnik vsaj en glas imeti, je tudi povzeti, da nasprotuje zakonu vsaka določba družbene pogodbe, ki bi mogla nuditi priliko, odtegniti družabniku pristoječo mu glasovalno pravico.

Vsled revizijskega rekurza je stol sedmoričice odd. B potrdil izpodbijani sklep iz tehle razlogov:

Predpis 2. odstavka § 39. zakona o družbah z o. z., slovom katere mora vsakemu družabniku prjstojati vsaj en glas, je nujno obvezen, umaknjen je torej po 2. odstavku § 4. cit. zak. dispoziciji družabnikov, pa naj bi bili v tem pogledu tudi soglasni. Temu zakonitemu predpisu vsekako nasprotuje predmetna določba družabne pogodbe, po kateri smejo biti družabniki v družbenih zadevah zastopani le po sodružabnikih. Ako se izbor pooblaščenca omeji na ozki krog sodružabnikov, je taka omejitev tako vsled možnosti stvarnih zaprek kakor z ozirom na vprašanje osebnega zaupanja že ob sebi sposobna, spraviti družabnika, ki se ne bi mogel sam udeležiti občnega zboru, ob uveljavo svojega glasu v svojem zmyslu, ne glede na to, da družabna pogodba v nobeni določbi ne razodeva zavezanosti sodružabnikov na prevzem take pooblastitve.

Ker je potemtakem predmetna določba družabne pogodbe po predpisu § 4. cit. zak. brez pravnega učinka, ustreza izpodbijana odločba rekurznega sodišča zakonu in je bilo zoper njo naperjenemu revizijskemu rekurzu odreči uspeh.

Ur.

B. Kazensko pravo.

a) »Hiša v zmyslu 2. stavka § 83 k. z. so vsi zagrajeni prostori, ki služijo kretanju in bivanju ljudi in živali in hrambi blaga in imovine gospodarja, torej tudi vrt, ki ne služi zgol botaničnim smotrom, ampak tudi osebnim udobnostim domačinov.

Rešenje stola sedmorice odd. B od 12. okt. 1920, I. Kl. 178/20

Med fanti vasi A in B je obstajala radi deklet nekaka napetost. Neko noči so šli fantje iz A skozi vas B. Zapazili so tri fante iz B v mirnem pogovoru na vrtu Mihe V. Napadli so jih meni nič tebi nič s palicami in kamenjem. Karol K. je neusmiljeno pretepal Ludovika V. ter mu prizadjal lahko telesno poškodbo na desni rami. Ludovik V. in njegov tovariš France M. sta zbežala v hišo Mihe V. in zapahnila za seboj vežna vrata. Karol K. in njegovi tovariši so razbijali s poleni po vratih, lučali kamenje proti hiši in naposled odrinili vežna vrata s silo ter vstopili v hišo. Toda Ludovik V. in njegov tovariš sta bila že

utekla od zadaj skozi okno. Napadalci so nato odšli, ne da bi se bili izpasli nad svojimi nasprotniki.

O krožno sodišče novomeško je obsodilo Karla K. zbok hudodelstva iz § 83 k. z., češ, »da je oborožen vdrl v hišo Mihe V. in ondi in sicer na vrtu prizadjal Ludoviku V. lahko telesno poškodbo.«

Stol sedmorice odd. B je obtoženčevi ničnostni pritožbi ugodil takoj na nejavni seji v zmyslu § 5 zak. od 31. dec. 1877. l. št. 3 drž. zak. za l. 1878, ter je razveljavil izpodbijano sodbo in odpravil kazensko stvar na sodeče sodišče v ponovno razpravo in razsojo iz teh-le

r az l o g o v :

Pozivom na t. 10 § 281 k. pr. r. prigovarja obtoženec Karol K. da je sicer vdrl v V. hišo, da pa ni notri nikomur sile delal. O motenju hišnega miru da zato ne more biti govora. V. vrt pa da ne uživa zaščite drugega stavka § 83 k. z. Obtoženec da je zakrivil kvečjemu prestopok po § 411 k. z., ker je na V. vrtu Ludoviku V. lahko telesno poškodbo prizadjal.

Ničnostna pritožba je v toliko opravičena, da dejanske ugotovitve sodnega zbora ne nudijo pravne podlage izpodbijanemu krivoreku.

Pojem »hiša« v drugem stavku § 83 k. z. je razumevati dakako v najširšem obsegu. Zakon sam našteva poleg hiše v istem sporedu stanovanje, poleg domačinov tudi blago in imovino gospodarjevo. »Hiša« so torej ne samo za človeško prebivanje namenjeni prostori, nego vse zgradbe in naprave, ki tvorijo obzidano ali ograjeno skupino, namenjeno izključno prebivanju, udobnosti ali gospodarskim potrebam gospodarja in njegovih domačinov. K »hiši« spadajo hlevi, skednji, kleti, skladišča, borjač; tudi samostojne stanice za ljudi ali živino ali za hrambo gospodarskih potrebščin ali pridelkov; sploh vsi zagrajeni prostori, ki služijo kretanju in bivanju ljudi in živali in brambi blaga in imovine gospodarja. Tak prostor more biti dakako tudi vrt, ki ne služi zgol botaničnim smotrom, ampak tudi ali celo izključno osebnim udobnostim domačinov in ta svoj smoter tudi na zunanje kaže. Tak vrt tik ali blizu stanovalnega

poslopja je n. pr. obzidan ali ograjen zelnik ali gaj, kjer domačini obedujejo, se sprehajajo, se odtegujejo tujim očem in hočejo biti sami se seboj. Ni pa vrt pred ali za hišo popolnoma odprto ležeči zelnik ali gaj, ki ne nudi nikakega zavetja ljudem, ki se v njem mudijo in v katerega more za potrebo vsakdo vstopiti.

Motilec hišnega miru mora ne samo v »hišo« vdreti, ampak tudi v »hiši« ljudem ali blagu silo delati. Obtoženec je po sodnih ugotovitvah sicer vdrl v hišo, a ni motri nobene sile delal. Da je obtoženec nameraval motiti Miho V. v posesti hiše in vrta v zmislu stavbe in zemljišča ali si lastiti kako pravico na stavbo in zemljišče, o tem ne nudijo sodbeni razlogi nikake podlage. Primer 1. stavka § 83. k. z. ne prihaja torej v poštev. Preostaja še nasilje zoper Ludovika V. na vrtu. Le-to nasilje bi spadalo v drugi stavek § 83. k. z., če bi onemu vrtu pristojal pojem »hiša« v gori označenem pomenu. V tem pogledu pa ni oni vrt v sodbenih razlogih zadostno opisan. Povedano je zgolj, da vrt služi namenu hišnega gospodarja kakor pritiklina hiše. Namenu hišnega gospodarja služijo kakor pritikline kmetske hiše tudi njive in gozdi in pašišča in zelniki okoli stanovalne stavbe, a zgolj zato jih zakon menda ne ščiti po 2. stavku § 83. k. z. Treba je torej natančnega opisa lege, smotra in načina uporabe vprašavnega vrta. Nadalje bo treba ugotoviti v sodbi, da je Ludovik V. sin Mihe V., torej domačin posestnika vrta, in da se je zato smel muditi na onem vrtu.

V popolnitev sodnih dejanskih ugotovitev v označenem zmislu je bilo razveljaviti izpodbijano sodbo in po uvodoma navedeni zakoniti določbi odločiti kakor je gori povedano.

Gerkič.

b) Na pisalnem stroju napravljeni spis ni »tiskovina« v zmislu zakona.

Rešenje stola sedmorice odd. B od 13. oktobra 1920. I. Kl 118/20.

Trije moški so sestavili in razširjali po dveh tipkaricah na pisalnem stroju napravljeni letak, ki je vseboval dejansko stanje hudodelstva iz § 222. k. z. Državni pravdnik je obtožil vseh pet sosterivcev radi rečenega hudodelstva pred deželnim

kakor sodečim sodiščem ljubljanskim. Le-to pa je smatralo letak za tiskovino v zmislu § 4. tisk. zak. od 7. decembra 1862. l. št. 6 drž. zak. za leto 1863, češ da je »podana metoda razmnoževanja izdelkov slovstva kakor jo zadeva navedeni paragraf« ter je po čl. VI., t. A uvodnega zakona za kaz. pr. r. od 23. maja 1873. l. št. 119 drž. zak. in § 261. k. pr. r. odpravil kazensko stvar na porotno sodišče. Državni pravdnik je vložil zoper to sodbo ničnostno pritožbo, kateri je stol sedmoric odd. B na kasacijski razpravi ugodil iz teh-le razlogov:

Pritožitelj uveljavlja ničnostni razlog št. 6 § 281 k. pr. r. Prigovarja, da je naziranje sodnega dvora napačno, da je na pisalnem stoju napravljeni spis »tiskovina« v zmislu zakona. Pisalni stroj da je dandanes vsestranski uporabljen in da nadomestuje pisanje z roko, celo v zasebnih stvareh. Spisa, napravljenega na pisalnem stroju, da torej ni smatrati za »tiskovino«.

Prigovor je utemeljen.

Po 2. odst. II. čl. razgl. pat. za k. z. (prim. tudi § 327. k. z. in § 4 tisk. zak.) je smatrati za tiskovine tako izdelke tiskarske tiskalnice kakor vse proizvode duha in upodablajočih umetnosti (slovstvena in umetniška dela), razmnožene po kameno-, kovinskem ali lesenem tisku, po kovanji, po kalupenji ali po kakoršnihkoli mehaničnih ali kemičnih sredstvih. Tiskarskih sredstev zakon ne našteva taksativno, ampak le po priliki; zahteva pa, da bodi vsako tako sredstvo sposobno in namenjeno za razmnoževanje. Z besedo »razmnoževanje« označa zakon zgolj istočasno ali nastopno izgotavljenje množine istovrstnih izdelkov. To izhaja tudi iz besedila §§ 10., 110. k. z. Za strožjo kaznjivost pa ni odločilno razmnoževanje sploh in samo za se, merodajno je temveč razmnoževanje po mehaničnih ali kemičnih sredstvih. Razmnoževanje še ni torej vsako postopanje, katero omogoča, da bodi spis dostopen vsakomur; treba je, da je sredstvo razmnoževanja takošno, da je moči razmnožiti z njim spis v poljubnem številu izvodov. Predmet razmnoževanja je slovstveno ali umetniško delo. To moraš torej imeti izgotovljeno, če je naj razmnožiš. Razmožuješ pa tako, da izgotavljaš nove izvode, ne da bi pokvaril izvornik ali ga celo uničil.

Razmnoževalna sredstva so zategadelj samo take naprave, ki omogočajo izgotavljenje pripravljenega slovstvenega ali umetnostnega izdelka v poljubni množini istovrstnih izvodov, ne da bi se s tem kakorsibodi spremenila snov ali oblika naprav samih. Take naprave so n. pr. stavek ali vložek črk za tiskarsko tiskalnico, štanca ali matica za kovanje, kalup ali model za vlivanje podob. Pisalni stroj pa ni taka naprava. Ž njim sploh ne moreš razmnoževati, nego le ustvarjati. Ko ga uporabljaš, izgotavljaš sam izvirnik, ne pa odtisk izvirnika. Dakako moreš izgotoviti naenkrat več izvodov; ti so pa vsi izvirniki, ker vse naenkrat čisto novo izgotavljaš, ne da bi za te uporabljal kake matice. Se sestavo in pritiskom črk upodabljaš istočasno duševni izdelek. Tudi ko prepisuješ manuskript na pisalnem stroju, ne tiskaš ali odtiskuješ, ampak ustvarjaš zaporedoma nove izvirne črke.

Pisalni stroj ni torej niti tiskalnica, niti tiskarski aparat sploh, ni multiplikator, ampak stvaritelj. Ko je po preboju izgotavljen izvirnik v enem ali več izvodih, ne moreš spisa — izvirnika pomnožiti, moraš temveč iznova začeti. Pisalni stroj ni določen v razmnoževanje rokopisov. Namenjen je zgolj v popospeševanje in ličnejše oblikovanje pisanja. Izdelovanje, posest in uporaba pisalnih strojev so vsakomur dovoljeni, dočim je glede tiskarskih strojev in razmnoževalnih instrumentov v to potrebno posebno dovoljenje (§ 327 k. z. in § 15 obrt. r. od 16. avgusta 1907, št. 199 drž. zak.). Zgolj okolnost, da uporabljaš za natis in preboj poleg človeške roke mehanično pripravo in kemično snov (posnemni ali indigo papir), ne zadostuje za uvrstitev pisalnega stroja v razmnoževalne aparate. Saj je tudi tinta kemični preparat in krmilenje peresa mehanično ravnanje, a pisanje vendar ni razmnoževanje spisa.

Sodni dvor je potemtakem po krivici smatral pisalni stroj razmnoževalnim instrumentom. Njegov izrek, da je vprašavni letak tiskovina v zmislu čl. VI. A. uv. zak. za k. pr. r. od 23. maja 1873 št. 119 drž. zak., je pravno pomoten. Sodni dvor ni smel izreči svoje nepristojnosti. Njegova, na § 261. k. pr. r. sloneča rzsodba je po § 281. št. 6 k. pr. r. nična.

Ničnostni pritožbi je bilo torej ugoditi.

Gerkič.

c) Ništovna žaloba, koju nije potpisao ovlašten branitelj, nije pravnovaljana u smislu § 285 k. p. i ne može da bude predmetom sudskog stvarnog rješenja.

Riješenje stola sedmorice, odjeljenja B, od 7. travnja 1920., posl. br. Kl 186/20.

Stol sedmorice, odjeljenje B, kao kasacijski sud po § 292 k. pr. r., presudio je:

Zaključak okružnog suda u K., od 10. studenoga 1919, kojim je bila po § 1, br. 2 zakona od 31. prosinca 1877 br. 3/1 d. z. godine 1878 odbivena ništovna žaloba optuženika J. S. protiv presude istog suda od 17. rujna 1919, krši zakon u § 1, br. 3 navedenog zakona od 31. prosinca 1877. Taj se zaključak ukida i nalaže se okružnom sudu u K., da spomenutu ništovnu žalobu u smislu § 1, br. 3 navedenog zakona vrati optuženiku uz poziv da kroz 3 dana nanovo prikaže u dva primjerka ili istu ništovnu žalobu potpisanu od jednog branitelja ili druga pismena izvedenja ništovne žalobe potpisana od branitelja.

Razlozi.

Optuženik J. S. bio je osuđen presudom okružnog suda u K. od 17. rujna 1919, radi zločinstva dioništva u krađi po §§ 185, 186 a k. z. primjenom §§ 54, 55 k. z. na 14 dana poštrene tamnice. Protiv te presude prijavio je optuženik pravodobno ništovnu žalobu, a državni odvjetnik priziv.

Prijepis presude bio je uručen optuženiku uslijed njegovog zahtjeva dne 3. studenoga 1919, a dne 10. studenoga 1919 prikazao je optuženik izvedenja ništovne žalobe, ali bez potpisa ovlaštenog branitelja. Okružni sud odbio je taj podnesak zaključkom od 10. studenoga 1919. Vr. 315/19/17. jer da abstrahirajući od toga, što nije potpisan od jednog ovlaštenog branitelja, nije sastavljen po propisu § 2. zapravo po § 1. br. 2. zak. od 31. prosinca 1877. broj 3 l. dr. z. od godine 1878.

Protiva toga zaključka optuženik nije se pritužio na vrijeme. Zaključak je dakle stao na snagu. Priziv državnog odvjetništva nije još riješen.

Nego zaključak od 10. studenoga 1919. red. br. 17 preuranjen je i nezakonit.

Izvedenja ništovne žalbe su tek tada pravovaljana, kad ih optuženik u roku § 285 k. p. preda na zapisnik u sudu ili ih ispiše u podnesku što je potpisan po ovlaštenom branitelju (§ 39 k. p. i § 1 broj 3 z. od 31. prosinca 1877. l. d. z. broj 3 od godine 1878.).

Pomenuti podnesak optuženika nije bio potpisan od ovlaštenoga branitelja, te zato nije bio pravovaljan. Kad pak podnesak nije bio pravovaljan, nije mogao sudbeni dvor da predmet stvarno riješi. Sudbeni dvor nije smio podneska odbiti, nego je morao narediti popunjenje podneska u navedenom smislu, te stvoriti uvjet za stvarno pretresenje istog i prema propisu zadnjeg stavka § 1 br. 3. z. od 31. prosinca 1877. l. d. z. br. 3 od godine 1878., vratiti podnesak optuženiku nalogom, da nanovo podnese isti potpisan po ovlaštenom branitelju ili druga po ovlaštenom branitelju potpisana pismena izvedenja ništovne žalbe, u roku od 3 dana, u dva primjerka.

Svrha propisa § 1. broj 3 rečenog zakona nije samo, da se, što je više moguće ograniči ulaganje nepromišljenih, neutemeljenih a s gubitkom vremena i nepotrebnim radom spojenih žalba, nego je namjera zakonodavčeva prije svega, da bude žalba izvedena po licu vještu i zakonu sudskome postupku, jer se samo takav vještak može uspješno natjecati sa praktičnim sucem u razumjevanju i uporavi zakona, pak može po tome točno naznačiti suštinu pravnoga lijeka, činiti jasne prijedloge te iscrpljivo iskoristiti u optuženikovu korist dozvoljene prigovore protivna pravnih nazora sučevih.

Ali se sudski dvor nije obazirao na ovu za optuženika koristnu namjeru zakona kad je stvarno pretresao i odbio ništovnu žalbu podnešenu bez potpisa braniteljeva.

Red je bio stoga udovoljiti ništovnoj žalbi uloženoj od vrhovnog državnog odvjetništva u smislu § 33. k. p. te presuditi po § 292. k. p kao gore.

Gerkič.

d) Namen zakona od 21. marca 1918. l. št. 108. drž. zak. je, obsojenca kolikor mogoče favorizirati; treba toraj uradoma ukreniti vse potrebne poizvedbe.

Rešenje stola sedmorice odd. B od 16. nov. 1920. l. Kl 451/20.

Stol sedmorice odd. B kakor kasacijsko sodišče v Zagrebu je o ničnostni pritožbi v varstvo zakona, vloženi po vrhovnem državnem pravdnistvu zoper sklep okrožnega sodišča v Celju od 30. maja 1919. l. opr. št. Ns VI. 241/18-6, s katerim je bil odklonjen predlog obsojenca Jakoba B. za izbris sodbe imenovanega okrožnega sodišča od 28. januarja 1897. l. št. A 15-91 radi pregreška po § 486 k. z., po opravljeni javni razpravi v zmislu § 292 k. pr. r. razsodil:

Sklep okrožnega sodišča celjskega od 30. maja 1919. l. Ns VI 241/18/6, s katerim je bil odklonjen predlog obsojenca Jakoba B. za izbris obsodbe rečenega okrožnega sodišča od 28. januarja 1897. l. št. A 15/91 radi pregreška po § 486 kz., krši zakon v § 5 zak. od 21. marca 1918. l. št. 108 drž. zak.; ta sklep je razveljavljen in okrožnemu sodišču celjskemu je naročeno, da o navedenem predlogu Jakoba B. vnovič po zakonu sklepa.

Razlogi.

Spis: V 24/96, B 74/96 in Ns VI 241/18 okrožnega sodišča celjskega nudijo to-le dejansko stanje.

Jakob B. je bil s sodbo okrožnega sodišča celjskega od 28. januarja 1897. l. št. A 15/91, obsojen radi pregreška malomarne krive po § 486 k. z. v 14 dni strogega poojstrenega zapora. Njegovo ničnostno pritožbo in vzklic je vrhovni sodni in kasacijski dvor dunajski z rešenjem od 17. marca 1897. l. št. 3134 zavrnil. B. je prisojeno mu zaporno kazen dne 4. junija 1897. l. na okrajnem sodišču rogaškem prestal.

Dne 19. aprila 1918. l. je zaprosil B., da mu bodi omejena obsodba izbrisana v zmislu zakona od 21. marca 1918. l. št. 108. drž. zak. Okrožno sodišče celjsko je opravilo nekaj poizvedb. Obsojenec je trdil, da ni nobenemu več ničesar dolžan, da se je z vsemi upniki vže 1897. l. poravnal, da pa ne more predložiti vseh potrdil, ker je deloma izgubil, deloma pa jih ne more nabaviti, ker mu ni znano bivališče dotičnih upnikov;

leta 1918. da je kupil posestvo, vredno 5600 K. Županstvo v Gruškovji je potrdilo, da je obsojenec tam že od leta 1897. samosvoj trgovec, gostilničar in zemljak. Naposled je okrožno sodišče s sklepom od 30. maja 1919. l. Ns VI 241/18—6 kar odklonilo zaproseni izbris, češ, da ni dokazano, da je prosilec povzročeno škodo po svojih močeh poravnal, in da tudi uradnega ukaza od 31. avgusta 1918. l. ni izpolnil, po katerem bi bil moral do 1. novembra 1918. l. predložiti potrdila vseh svojih nekdanjih upnikov, da so njih terjatve poravnane.

Zoper ta dne 24. junija 1919. leta vročeni sklep je B. vložil dne 27. junija 1919. l. pritožbo neposredno na višjem deželnem sodišču ljubljanskem. Le-to je zahtevalo dotične spise in vposlalo potem pritožbo s spisi vred okrožnemu sodišču celjskemu v zakonito poslovanje. Okrožno sodišče celjsko je s sklepom od 12. septembra 1919. l. Ns 241/18—8 pritožbo odbilo, ker je došla mesto najkasneje 27. junija 1919. l. šele 4. avgusta (prav 9. julija) 1919. na pristojno okrožno sodišče celjsko in je bila toraj zakašnjena.

Zoper ta 26. septembra 1919. l. vročeni sklep je B. v določenem mu 14dnevem roku dne 8. oktobra 1919. l. vložil pritožbo na okrožnem sodišču celjskem. Višje deželno sodišče ljubljansko jo je s sklepom od 22. oktobra 1919. l. D 142/19—1 zavrnilo, češ, da bi bil moral B. svojo pritožbo zoper sklep od 30. maja 1919. l. Ns VI. 341/18—8 vložiti v 3 dneh po vročitvi izpodbijanega sklepa na okrožnem sodišču celjskem, a ne na višjem deželnem sodišču ljubljanskem.

Toda celjsko okrožno sodišče se je s svojim sklepom od 30. maja 1919. l. Ns 341/18—6 nekam pre naglilo.

Namen zakona od 21. marca 1918. l. št. 108 drž. zak. je obsojenca kolikor mogoče favorizirati. Določbe tega zakona treba toraj liberalno in blagovoljno razumevati in uporabljati. V § 5 naroča zakon državnemu pravdniku, naj kar sam ukrene potrebne poizvedbe o prošnji obsojenca in naj kar uradoma predlaga izbris, ko izve iz kakega drugega povoda za okolščine, ki morejo osnovati izbris obsodbe. Gre vsekakor vzlasti za to, da se je obsojenec potrudil povzročeno škodo poravnati. Toda ni od njega zahtevati strogega dokaza, da je vse svoje dolgove do zadnjega vinarja poplačal. Škodo ni moral baš z

denarjem plačati. Upniki so mu morda kaj popustili ali se ž njim drugače poravnali. Zakon zahteva samo, da bodi škoda po močeh poravnana in naroča sodišču, da o tem po določbah kazenskega pravnega reda (§§ 3 in 258) preudarja in presodi, ne da bi s tem kakorsibodi ne ščitilo ne prejudiciralo pravice upnikov, ako smatra, da škoda še ni bila po močeh poravnana, naj obsojencu naznani znesek, ki ga je še povrniti in naj za položbo istega določi primeren rok. Okrožno sodišče celjsko pa je prošnjo za izbris jednostavno odbilo, ker ni obsojenec predložil v določenem roku potrdila, da je še neke dolgove resnično poplačal. Sodišče bi bilo moralo vendar preudariti, je li obsojencu sploh mogoče iztakniti dotične stare upnike, obstajajo li druge okolnosti, iz katerih je mogoče sklepati, da so bile vprašavne tirjatve že zdavno plačane, postavim, prejšnji primanjkljaj, sedanje premoženje obsojenca, verjetnost, da so se upniki sami pobrigali za svoje tirjatve, čim je obsojenec kaj pridobil, in če vsega tega ni, bi bilo moralo sodišče preračunati znesek, katerega bi moral obsojenec sodno položiti v zagotovitev še ne poravnane škode. Šele ko bi obsojenec ne položil odmerjenega zneska v določenem roku ali bi v istem roku ne izkazal plačila ostalih dolgov, bi bilo njegovo prošnjo za izbris obsodbe začasno zavriniti. *Gerkič.*

Književna poročila.

Pravni pregled. Povremeni časopis Udruženja pravnika Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenca. Knjiga I. Urednik: Dr. Dušan M. Subotić, sudija kasacionog suda u Beogradu. Beograd 1921. Str. 112. Cena za članove Udruženja 6 din., a za ostale 8 din.

Udruženje pravnika Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenca deluje prav lepo v Beogradu s predavanji, razen tega pa izdaja tudi publikacije. Izdalo je v letu 1920 svoj Almanah, v katerem je zastopanih devetero znanstvenikov z 10 razpravami, publiciralo je istega leta tudi še delo Mihajla P. Jovanovića: Pravo reprezentacije u nasledju, a za letos je sklenilo na odborovi seji dne 1. majnika, da natiska »jednu svesku sa nekoliko naučnih naslova kao povremeni spis' našeg Udruženja